

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor	Correspondențele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficioase, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	ADMINISTRAȚIA
” ” ” pe 1/2 an 5 ”		Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
” România și străinătate pe an 14 franci		
” ” ” ” pe 1/2 an 7 ”		

Nr. 1984 E.

Publicațiune officioasă

Subsemnatul Consistoriu diecesan dă în arendă pe calea ofertului în scris pe 3 ani economici: 1903/4, 1904/5 și 1905/6 următoarele sesiuni parohiale, respective intravilan:

1. În comuna *Biniș* sesiunea parohială văcantă, constătătoare din 32 jugere de pământ.

Prețul de esclamare 280 de cor. pe un an.

2. În comuna *Capăt* jumătate din sesiunea parohială redusă, constătătoare din 16 jugere de pământ.

Prețul de esclamare 270 de cor. pe un an.

3. În comuna *Cerna* sesiunea parohială redusă, constătătoare din 32 jugere de pământ.

Prețul de esclamare 705 de cor. pe un an.

4. În comuna *Ferendia* sesiunea parohială redusă, constătătoare din 32 de jugere de pământ.

Prețul de esclamare 360 de cor. pe un an.

5. În comuna *Gertenis* sesiunea parohială redusă constătătoare din 32 jugere de pământ.

Prețul de esclamare 240 de cor. pe un an.

6. În comuna *Lighet* sesiunea parohială redusă, constătătoare din 39 jugere de pământ.

Prețul de esclamare 670 de cor. pe un an.

7. În comuna *Macedonia* sesiunea parohială redusă constătătoare din 32 jugere de pământ.

Prețul de esclamare 740 de cor. pe un an.

8. În comuna *Caransebeș* intravilanul Nr. 353 din strada Ardealului.

Prețul de esclamare 40 de cor. pe un an.

Cei-ce doresc a lua în arendă vre-una din aceste sesiuni parohiale sunt poștiți, ca să-și trimită ofertele lor în scris la subsemnatul Consistoriu până la 1/14 Iulie 1903. înzestrate cu vadiul de 10% din prețul de esclamare.

Condițiunile de esarendare sunt:

1. Atât Consistoriul diecesan ca proprietariu, cât și arendatoarele abziec de dreptul de a pretinde ori-ce despăgubire, dacă prin o măsurare ulterioară s'ar constata, că complexul pământului dat și luat în arendă e mai mare, respective mai mic, decât ce se arată în contractul de esarendare.

2. Arendatoarele se deobligă ca acolo, unde au fost sămenături cu spic d. e. grâu, ovės, orz, în anul următoriu să samene plante de săpat d. e. cucuruz, ca astfel pământul să nu se stoarcă, iar la cas, când ar călca acest obligământ se supune unei pedepse în bani de 100 coroane.

3. Spesele de timbru cu încheierea contractului le supoartă arendatoarele. Timbru pentru un esemplariu de contract se pune după suma de arendă, socotită pe toți trei anii de arendă, după scala II-a de timbre, iar pe al doilea esemplariu se pune timbru de 1 coroană.

4. Contribuțiunile le plătesce Consistoriul, și arendașul se oprește de a plăti dînsul, fără învoirea Consistoriului diecesan contribuțiunea.

5. Arendatoarele va avea să plătească prețul de arendă deadreptul la casa diecesană.

6. Arendatoarele se deobligă a solvi cu ocaziunea trimiterii ofertului la Consistoriu ca vadiu 10% din prețul de esclamare; 1/3 parte din prețul de arendă pe un an de loc la încheierea contractului, a doaua rată pe 1/3 parte din prețul de arendă pe un an la 1/14 Iunie; iară a treia rată de 1/3 parte din prețul de arendă de pe un an la 15/28 August, adecă la sfîrșitul primului an de arendă.

În al doilea și al treilea an rata întâia de 1/3 parte din prețul de arendă pe un an va avea a se plăti la 1/14 Octomrre al respectivului an de arendă; iară celalalte rate, a doaua și a treia vor avea a se plăti ca și în anul cel dintâiu, adecă la 1/14 Iunie și 15/28 August

a anului respectiv. Vadiul se va socoti în rata din urmă, adică în rata, cu care se sfîrșește contractul.

7. Dacă arendatoarele n'ar împlini vre-una dintre condițiunile stipulate în punctul precedent 6., dînsul se declară învoit, ca să peardă vadiul depus, și ca Consistoriul — fără a-l mai întreba pe dînsul — să se poată întabula pe realitățile lui, afle-se ele ori unde. Mai departe arendatoarele se declară învoit și la aceea, ca Consistoriul diecesan să poată sequestra rodul de pe sesiunea parochială, ce dînsul o ține în arendă și în anul economic următoriu să o poată da în arendă altui individ, în care cas din urmă, dacă la licitație ar eși o arendă mai mică, diferența va avea a se suplini din averea privată a arendatorelui.

8. Spesele împreunate cu admonierea arendatorelui, apoi cu sequestrarea rodului, precum și cu întabularea sumei de arendă pe realitățile private ale arendasului, și în fine cu esarendarea de nou a sesiunii parohiale — toate aceste spese le va suporta arendașul.

9. În privința ori-cărei neînțelegeri, ce s'ar putea naște din neîmplinirea condițiunilor de arendă, arendatoarele va avea a se supune la aceea judecătorie, pe care va alege-o Consistoriul diecesan ca proprietariu.

În fie-care comună, în care se află sesiune învecinate, preoțimea parohială este îndatorată a publica în cea mai de aproape Duminica sau sârbătoare în biserică, după finirea santei liturgii, terminul, până la care se pot trimite la Consistoriu ofertele în scris pentru sesiunile parohiale cari se esarendează, precum și condițiunile de esarendare. Despre efectuarea acestei dispozițiuni oficiile parohiale, pe cari le privește aceasta ordinațiune, sunt îndatorate a relaționa deadreptul la Consistoriu până la 1/14 Iulie 1903.

Caransebeș, la 1 Iunie 1903.

Consistoriul diecesan

gr. or. rom.

Esistența lui Dumnezeu

(Fine)

Avînd odată ideea cea mai înaltă, ideea despre o ființă, care intrunesc toate însușirile perfecte, fiind însă noi ființe neperfecte, nu se poate, ca noi să fim produs ideea aceasta. Un ce neperfect nu poate produce nici odată un ce perfect „Das Vollkommene kann nie aus dem Unvollkommenen hervorgehen“, zice filosoful René Descartes. Dar nici din nimica să se fie născut ceva nu poate susta, căci „ex nihilo nihil fieri potest“. Așa dară rămâne, că ideea aceasta ni-e infiltrată în sufletul nostru de ființa aceea perfectă, a cărei

idee o aflăm în noi, adică de Dumnezeu. Noi credem în Dumnezeu, pentru că în adevăr există; ideea despre Dumnezeu e martora cea mai puternică pentru existența lui Dumnezeu.

Dar să vedem ce zice și Anselm în celebrul său argument *ontologic*! Anselm a fost primul, care a cutezat a dovedi existența lui Dumnezeu cu ajutorul argumentului ontologic. Firul gândirii anselmiane se espune în *Proslogium* 2. în următoarele cuvinte: „*Id quo majus cogitari non potest (id est deus) non potest esse in intellectu solo. Si enim vel in solo intellectu est, potest cogitari esse et in re, quod majus est. Si ergo id, quo majus cogitari non potest, est in solo intellectu: id ipsum, quo majus cogitari non potest, est quo majus cogitari potest: sed certe hoc esse non potest. Existit ergo procul dubio aliquid, quo majus cogitari non potest, et in intellectu et in re.*“

Kant înțelegîndu-l greșit îl atacă îndeletnicindu-se a-l nimici. El privește argumentul lui Anselm de un argument sintetic — ba îl numește chiar și o tautologie miserabilă, „elende Tautologie“ — dacă ar avea drept atunci chiar și „cogito ergo sum“-ul lui Descartes n'ar fi altceva decât o „miserabilă tautologie“. Dar Anselm voește, după cum cuvintele deducțiunii lui ne marturisesc, a ne da un argument analitic. Înțelegîndu-l greșit nici critica nu poate fi corectă. El susține apoi mai departe, ca „*Sein ist kein reales Prädikat, d. h. nicht ein Begriff von irgend etwas, was zum Begriffe eines Dinges hinzukommen kan; es ist bloß die Position eines Dinges, oder gemisser Bestimmung an sich selbst, etc.*“ Despre această tractează Kant mai în detaliu în scrierea: „*Ueber den einzig möglichen Beweis für Gottes Dasein.*“

Mai reflecteză Kant lui Anselm privitoriu la argumentul lui ontologic susținînd, că o concluziune dela idee la realitate nu ar fi posibilă, căci nici o punte nu duce din lumea cugetelor în lumea realității. „*E mare deosebire*, zice el, *între 100 taleri cugetați (închipuiți) și între 100 taleri, cari întradevăr îi ai în buzunar.*“ Aici însă greșesc. Cei o sută de taleri închipuiți este o închipuire voluntară; noi știm, că există o deosebire — și încă mare deosebire — între închipuirile voluntare — fantastice — și ideile necesare. Ideile necesare sunt espresiunile unui pur adevăr. Și apoi dacă din lumea cugetelor nu ar duce nici o punte în lumea realității, atunci degeaba ar fi toată osteneala spiritului nostru de a mai cugeta — se înțelege, că aici numai de cugetele necesare poate fi vorba. Atunci toate cugetele noastre ar rămânea numai cugete, ar rămânea afară de ori ce realitate. Și dacă ne-ar înșela și cugetele, ideile necesare, atunci ce ar fi cu celelalte cugete peste tot, lucrul spiritului nostru ar fi înzădăr, totul înșelăciune, iar spiritul, în care residă facultatea de a gândi, s'ar putea da somnului de veci. Mulțămită Domnului, că lucrul nu stă încă chiar așa de rece! Între necesitatea gândirii și realitatea „*Ens*“-ului există o legătură, da, foarte strînsă. „*Ens perfectissimum*“ e care ni-l gândim, și care trebne să și existe în realitate.

Kant a combatut, a denegat valoarea argumentului ontologic, a admis însă un alt argument întemeiat pe conștiința morală. Dumnezeu e un postulat a spiritului moral, a conștiinței noastre morale. Privitoriu la aceasta zice Köstlin: „Die Gewissheit der moralischen Weltordnung gehört an sich notwendig zum sittlichen Bewusstsein. Der Urheber dieser moralischen Weltordnung aber — d. h. Gott, ist ein Postulat unser's sittlichen Bewusstsein“.

Nimic nu e mai sigur, ca conștiința. Și dacă cumva am tăgădui și aceasta, atunci nu ne va rămânea nici un adevăr, căci toate adevărurile resturnate sdrobite și nimicite ar fi, fiind că ea, conștiința, e fundamentul tuturor adevărurilor. Moralitatea lumii întregi ar fi nimicită, căci ea pe conștiința se razimă doară. Conștiința morală există, trebuie să existe, căci dacă nu ar exista, nici moralitate nu ar mai fi pe fața pământului. Dar dacă am tăgădui-o noi, nu ne-am tăgădui totodată și existența noastră proprie, prin urmare am tăgădui — un adevăr incontestabil. Nu am veni în contradicție cu noi înșine negându-o, căci ea simțindu-se negată, auzită își face vocea ei ca tunetul, muștrându-ne, pedepsindu-ne, neliniștindu-ne sufletul. Drept aceea existența ei este neresturnabilă.

Și dacă un savant germân o numesce maiestate, nu are el tot dreptul, căci ea într-adevăr este o maiestate? Autorității ei noi toți ne închinăm. Constrinși suntem a-i urma preceptele și poruncile. Chiar și voința este silită a se închina ei, conștiinței; voința nu are nici o putere asupra ei, pecând conștiința dispune asupra voinței. Noi nu putem să o coregem sau să o îndrumăm, ea însă ne îndreaptă și pedepsește.

Din toate acestea rezultă, că conștiința afară de de cadrul puterilor noastre cade; ea nu este prin urmare un făt al voinței sau rațiunii noastre, ci ea este un făt al unei ființe-morale întru tot perfecte. Glasul ființei perfecte — ni-se face auzit prin conștiință, conștiința este numai interpretorul voinței celui Atotputernic. Conștiința nu e nici mai mult nici mai puțin decât efectul legislatorului suprem și ultim al voinței morale absolute. Existența conștiinței e o puternică dovadă — vorbitoare pentru Dumnezeu.

Dar în conștiință își are originea și legea morală universală — scrutând mai de aproape conținutul conștiinței — vom observa, că legea morală universală în ea residă. În ea e săpată cu litere eterne, și mai curând vor trece ceriurile și pământurile, decât o iotă sau cirtă din această lege. Originea acestei legi este divină. Referitoriu la divinitatea acestei legi vorbește Cicero: „Aceasta a fost totdeauna convingerea adevăraților înțelepți: că legea morală nu ar fi de oameni născocită sau de popoare introdusă, ci o lege divină eternă, după care lumea silită e să se reguleze. Causa ultima e în Dumnezeu, care demândă și interzice. Și legea aceasta e așa de veche ca și spiritul lui Dumnezeu. Pentru aceea e o astfel de lege, din care reiesc toate datorințele“.

Binele suprem — este ținta sufletului omnesc. Fiind însă că binele acesta suprem nu se poate afla, nu se poate realiza aici în lumea aceasta, trebuie să-l căutăm într-altă lume, în lumea transcendentală; deci sufletul trebuie să fie nemuritoriu. „Das höchste Gut, zice Kant, ist praktisch nur unter Voraussetzung der Unsterblichkeit der Seele; mithin diese als unzertrennlich mit dem moralischen Gesetz verbunden, ein Postulat der reinen praktischen Vernunft¹⁾. Binele suprem e o sintesă din două elemente: din moralitate și din fericire. Moralitatea pretinde nemurirea sufletului, ea numai atunci va fi posibilă, dacă spiritul e imortal, fericirea e quasi resplata moralității, trebuie deci să existe și un răsplătitoriu. „Die Möglichkeit des zweiten Elements des höchsten Gutes, nämlich der jener Sittlichkeit angemessenen Glückseligkeit ist nur unter Voraussetzung des Daseins einer dieser Wirkung adäquaten Ursache, d. i. die Existenz Gottes etc.“ După Kant existența lui Dumnezeu e un postulat al rațiunii practice. Concluziunea argumentului seu practic este următoarea: „Wir sollen das höchste Gut, (welches also doch möglich sein muss) zu befördern suchen. Also wird auch das Dasein einer von der Natur unterschiedenen Ursache der gesamten Natur, welche den Grund dieses Zusammenhanges, nämlich der genauen Uebereinstimmung der Glückseligkeit mit der Sittlichkeit, enthalte, postuliert. Diese oberste Ursache der Natur ist, so fern sie zum höchsten Gute vorausgesetzt werden muss, ein Wesen, das durch Verstand und Willen die Ursache (folglich der Urheber) der Natur ist d. i. Gott. Folglich ist das Postulat der Möglichkeit des höchsten abgeleiteten Gutes (der besten Welt) zugleich das Postulat der Wirklichkeit eines höchsten ursprünglichen Gutes, nämlich der Existenz Gottes“²⁾.

Din toate cele înșirate până aici reiese, că pe ori și ce cale am purcede numai la Dumnezeu ajungem. Vedem cumcă viața noastră întreagă pretinde categoric pe Dumnezeu, existența lui Dumnezeu, ca un adevăr pur și ținta vieții trecătoare. Oare aflăm noi, undeva pe rotogolul pământ liniște binefăcătoare și mângăietoare? Nu. Liniștea aceasta numai singur la Dumnezeu o aflăm. El e liniștea noastră repausul sufletului sbuciumat în viața aceasta trecătoare. Dumnezeu este adevărul și scopul atât al singularicului, cât și al întregului. În toate ființele aflăm urmele dumnezeirei, toate ne vorbesc despre înțelepciunea lui Dumnezeu. Rațiune aflăm în tot obiectul, în toată lucrarea lui. Și dacă privim raporturile vieții noastre, aflăm că în urzala vieții acestea residă începutul unei vieți mai înalte, mai fericite, vecinice. S'ar putea oare, să existe o lume fără credință; ce ar deveni omul fără religie? Numai credința singură dă vieții acestea adevăratul farmec. Necredința, ateismul, despoale viața de ori și ce farmec, o face goală, rece moartă despoindune de toate speranțele și aspirațiunile, de tot adevărul.

¹⁾ Kritik der praktischen Vernunft, pag. 147.

²⁾ Tot acolo, pag. 149 și 150.

drept aceea Dumnezeu trebuie să existe în realitate. Această n-î o spune inima, „care dela început a fost și este creștină“ — aceasta o cere rațiunea, conștiința, aceasta o cere înțelegerea. Existența lui Dumnezeu este incontestabilă. — Dumnezeu ne-a creat, ne conduce, ne ocrotescă cu un cuvânt să îngrijescă de toate lipsurile noastre. Mare, nemărginită este dragostea față de creațiunile sale, îndeosebi față de coroana creațiunii, față de om. Așa de mare e iubirea lui față de omenime încât și-a dat spre sacrificiu pe propriul său fiu, unul născut, pentru mântuirea noastră. L-a trimis în lume, ca să ridice iarăș la lumină conștiința de Dumnezeu, care în decursul timpului s'a întunecat. Intunecată a fost ea prin decadința morală a neamurilor. În sensul acesta a vorbit Pavel Atenienilor. Despre nemijlocita conștiință de Dumnezeu vorbit-au păgânilor apologetii creștinismului din primele veacuri. I-au convins despre obscuritatea credinței lor, au ridicat la lumină ideea adevărată despre Dumnezeu, ce — fără ca ei să știe — dormia în internul lor.

Dar se naște întrebarea, cu ce oare putem să răspundem la dragostea aceasta nemărginită? De sigur numai cu iubire curată, viețuind conform voinței lui prea sfinte și absolute, respectând legile, cari ni-s'au făcut cunoscute prin revelațiunea naturală și supranaturală.

De dragoste să ardă inimile noastre pentru Dumnezeu atotputernic manifestând în toate acțiunile noastre această dragoste, căci numai așa ne vom învrednici de fericirea eternă. Să nu ne sfiim a vorbi de el, ci **prețutându-l să-l preamărim și laudăm.**

„Patruns sunt doamnă de ființa ta, voesc să-mi reglez purtarea mea, și din acest moment o, Dumnezeu meu, tu umpli sufletul meu de bucurie.

Ah Doamne ce-mi mai rămâne a te întreba? Tu ai răspândit și înălțat lumina ta preste noi.“³⁾

Nicolau Regman

Lecțiuni din Religie

„Pânea“

Tînta:

Vă istorisesc ceva despre o fată, care a avut purtare bună și frumoasă.

I. Analiza

Despre ce fel de fetițe v'am povestit eu până acum? Despre Anica cea neascultătoare de părinți,

³⁾ Isoare: René Descartes: Grundlagen der Philosophie. — Kant: Kritik der reinen Vernunft; Kritik der praktischen Vernunft; Kritik der Urteilskraft. — Eckermann: Gespräche mit Goethe. — Lichtenberg: Vermischte Schriften. — Harnack: Geschichte der Dogmatik. — Gass: Dogmengeschichte. — Paulsen: Einleitung in die Philosophie. — Schanz: Apologie des Christentums. — Luthardt: Apologetische Vorträge über die Grundwahrheiten des Christentums. — Anselm: Proslogium. — Augustin: Märtyrisirile și „De civitate Dei“. — Wundt: Ethik. — Dr. Găina: Argumentul cosmologic și fisico-teleologic pentru existența lui Dumnezeu. — C. Erbicenu: Existența lui Dumnezeu, publicată în „Biserica ortodoxă Română“, anul XI.

despre Iulia, care nu iubia curățenia.... Ce purtare au avut fetele acestea?... Despre cine v'am povestit, că a avut purtare bună, frumoasă? Despre Alexandru, Elena, Lucreția... Cum se va fi purtat frumos fetița despre care vă voi istorisi eu? (Presupuneri).

II. Sintesa

a) *Predarea* celor dintâi 3 alinii și *reproducerea*.

Aprofundarea materială: Când zicem, că e „foamete?“ Atunci când oamenii n'au ce mânca. Cari oameni nu au ce să mănânce? Săracii. De ce nu au săracii de mâncare? Nu au pământ, și nu au unde să-și samene bucate. Cum se poate întâmpla, ca toți oamenii să nu aibe ce mânca? Nu rodesce pământul; secetă, ploaia multă, inundări etc. De unde a avut doamna, de care a fost vorba în poveste, să dea și altora pâine? Va fi avut bani și a cumpărat din alte locuri, pe unde n'a fost foamete; sau va fi avut grâu, cucuruz adunat din alți ani.

b) Ce voiți să mai știți? Că oare ce se va fi întâmplat cu Sofia.

Predarea restului din istorioară și *reproducerea*.

Aprofundarea materială: Ce a picat din pâinea Sofiei? Bani mari de argint. Ce bani cunoșteți voi?... Ce a crezut mama Sofiei despre bani? Că au căzut pe nesciute în făină sau în aluat. Cum se face aluatul, pâinea?...

Repețirea și reproducerea întregii istorioare.

Aprofundarea religioasă-etică: De care dintre persoanele din istorioară vă place? Ne place de doamna avută, pentru că ajută pe cei săraci. Ce fel de femeie este dînsa? *Bună și miloasă.* Cum e Sofia? *Modestă,* pentru că nu se înbulzește, ci rămâne mai la urmă. Dacă ne gândim la aceea, că ea a sărutat mâna doamnei când a plecat, cum o mai putem numi? *Mulțămitoare.* Ce păreri aveți despre mama Sofiei? Și ea e *modestă.* Dar copiii ceilalți, de cari a fost vorba? Sunt *nemulțămitori și lacomi.* Pentru ce?...

III. Asociația

a. Cu cine se poate asemăna doamna avută? Cu domnul, care a făcut milă cu veduva (cf. Cuvântul lui Dumnezeu), cu omul avut care ajutorea pe cei săraci. Faceți o asemănare între ei...! Ce învățăm de aci? *Să ajutorem pe cei lipsiți.*

b. Faceți o asemănare între Sofia și între ceilalți copiii, de cari a fost vorba...! Cum s'a purtat Sofia? Cum s'au purtat ceilalți copii? Ce i s'a întâmplat Sofiei pentru că a fost modestă...? Ce învățăm de aci? *Să fim modești.*

c. Asemănați pe Sofia cu Elena (din istorioara „Bolnavul“)! Cum s'a purtat Sofia față de mama sa bolnavă...? Cum s'a purtat Elena? Cum se va fi simțit Sofia? Cum... Elena? Ce învățăm...? *Să grijim de cei bolnavi.*

d. Cu cine se mai poate asemăna Sofia, dacă ne gândim, că ea adus îndărăt banii ce i-a găsit în pâine? Cu Alexandru, care a găsit penițelul... Ce a

făcut Alexandru...? Sofia...? Ce trebuie să facem noi, dacă găsim ceva? *Să nu ascundem ce am găsit. Să reîntoarcem proprietarilor lucrurile, la cari am ajuns pe nedrept.*

IV. Sistemizarea

Ce am învățat din istorioara, pe care v'am povestit-o? *Să ajutăm pe cei lipsiți. — Să fim modești. — Să grijim de cei bolnavi. — Să nu ascundem ce am găsit. Să reîntoarcem proprietarilor lucrurile, la cari am ajuns pe nedrept.*

V. Aplicarea

Ce se întâmplă cu cei modești...? Cu cei nemulțămitori...? Cum putem ajuta pe cei lipsiți...? Cum putem grijii de cei bolnavi...! Cum trebuie să ziceți și ce să faceți, când vă dă cineva ceva? Să mulțămim, să sărutăm mâna... Ce zic oamenii despre astfel de copii...? Cum trebuie să fiți voi...?

Socoata

— Mică dare de seamă —

„Socoata“ e titlul unei broșuri de 4 foi, ce s'a trimis la redacția Fôii Diecesane dimpreună cu o hârtie a învățatorului *Mihail Simu*, din Apadia dtdo 15 Maiu a. c. cu titlul „*În atențiunea D-lor colegi învățatori din Tractul Caransebeșului. Esponenții mei răpiți.*“

Asupra acestora un membru intern al redacțiunii scrie următoarele:

Broșura conține pe 6 pagini următoarele 4 tabele:

1. Tabela adunării cu numerii 1—20, pe pagina primă.
2. Tabela subtragerii cu aceiași numeri, pe pagina a doaua.
3. Tabela mică a înmulțirii („odată unu“), pe pagina treia.
4. Tabela mică a împărțirii („unu în unu“) cu și fără rest, pe paginile 4—6. La finea paginei a șesea se zise, că socioata e „compusă de George Cătană învățatoriu în Valeadeni“.

Hârtia învățatorului *Mihail Simu* e următoarea:

În atențiunea D-lor colegi învățatori din tractul Caransebeșului. Esponenții mei răpiți.

E mult de atunci, decând pentru prima oră v'am fost aușit și văcut dela iubitul și neuitatul meu profesor *Teodor Ciontea*; dar atunci din cauza sburdalnicilor mele tinerețe, nu pusăsem mare preț pe voi, căci nu vă cunoșeam ca astă-și însemnătatea și marele folos ce mi-lați arătat în agrul cel înfălenit și învechit. Dar apoi prin iubire și adevărată muncă dăscălescă avută față de regina studiilor (socoata), acest dor, simțeam că din ce în ce mi sa tot potențat, până-ce în fine descoperii, că esponentele e de mare folos la rezolvirea operațiunei a împărțirii și văcând apoi și progresul uimitor ce'l făceam cu elevii de anul prim și al doilea, mam decis a da o prelogere practică cu ocaziunea esamenului și a despărțământului din anul trecut fiind în Caransebeș, ca astfel și Stimații mei colegi la timpul său să o potă preda și explota elevilor cu aceiași iubire, cu carea m'am deobligat.

Și nici anul n'a trecut de atunci, și D-nul coleg *George Cătană* a și tipărit compoziția mea cu numirea: „Socoata“ sub numele D-Sale ca autor; fără de a fi autorizat din parte-mi. Dar decă a și făcut'o,

a trebuit din punct de vedere al colegialității, al iubirei reciproce și al dreptății, de a se indica numele meu pe fasciculele tipărite, ca dela unul carele a preles prima oră.

Regret, de un astfel de bărbat, carele până acum a scris și scrie mereu, dar scrie și ce nu e product al său.

Apadia, în 15 Maiu 1903.

Mihail Simu
învățătoriu

Toată supărarea D-lui învățatoriu *Simu* vine de acolo, că pe pagina 2. și 4—6. a broșurei D-lui Cătană se află o inovație, cu care D-sa a pășit mai întâiu în public. Și anume pe pagina a doaua la tabela subtragerii se face abatere dela sistemul usitat pânăcum la subtragerea în scris a numerilor 1—20 prin aceea, că subtrahendul se scrie înaintea semnului subtragerii, iar minnendul după acest semn. Așa bunăoară zicearea: „șapte din treisprezece rămâne șese“ se fixează prin semne astfel: „7—13=6.“ Pe pagina 4—6 la tabela împărțirii asemenea se face abatere dela vechiul sistem și se scrie dividendul la stânga iar divisorul la dreapta semnului împărțirii. Exemplu: „șese în doisprezece se cuprinde de doauă ori“ se înfățișează astfel: „6:12=2“.

La acest loc constatând, că în despărțământul Caransebeșului, căruia aparținem litiganții și eu, D-l *Simu* s'a produs mai întâiu cu *inovațiunea*, observ că bărbați de școală celebrii au discutat asupra acestor chestii, și fiindcă nu s'a putut introduce uniformitate, toți s'au întors iarăș la modul vechiu de scriere.

Deci, dacă somități pedagogice ca *Diesterweg*, *Hentschel*, n-au putut delătura vechiul sistem de a scrie dividendul și divisorul respective subtrahendul și minuendul, — nu numai că nu va putea face acest lucru nici D-l Cătană prin broșurica sa și nici D-l *Simu* prin „esponenți“ săi „răpiți“, ci vor face totmai contrariul: vor da ansă la desbinare prin folosirea unui sistem negeneralizat și neaprobat pentru școală. Unde am ajunge, dacă fie care învățatoriu și-ar croi metode noi de a socoti în scris? Elevul trecând dela un învățatoriu la altul, s'au trecând din școala elementară în școalele medii, unde se ține tare la vechiul sistem de a scrie numerii la împărțire și la subtragere, ar da de mari greutate și s'ar produce numai confuziune. Mai bine să folosim vechiul sistem, care nu ne face atâtea greutate, câte ne-ar putea face o desbinare, o procedură negeneralizată, cu atât mai virtos că a introduce inovațiuni fără scirea și invoirea autorităților noastre școlare nu e permis. **Eu.**

Scrisori din Munich

Munich la 3 Iunie 1903.

II

De cam de mult nu v'am mai scris de aici, iubii cetitori și iubite cetitoare! Causa? — mai ocupațiunea zilnică „cetania“, — (cum e „data“ *studentilor* — să fie tot cu „nasul în carte“, — și în „jurnale“), — mai — „visite“ — pe la cunoscuți și cunoscute, — mai că —

unii 'mi zic tot: „cântă! cântă!“
altele iar: tac! și tac!“

ba, un — „prietinel“, — venit mai curând — îmi zise: „na, — și tu suferi de mâncărime de condeiu! Numai de ris te-ai făcut cu „fantasările“ tale, — cu scrisoarea aceea a ta, — din München, în „Foaia Diecesană“, — toți, — numai au ris de tine afirmând (cu siguranță) — că 'ți: „lipsește o doagă“, — evident. Și: „Cine mai scrie așa!? — poate așa se scrie! Și de câștigat, nu câștigi absolut nimic cu scrisul tău“.

Mă gândeam eu și „filosofam — și mă întrebam: „Au ris?“ De ce nu se rîde azi? — Ce nu mai e luat în ris, în batjocură!?

Forma „scrisorii“ mele? („mascarea“), — ? —

Eu, care nu la „forme“ țin ci la aceea: dacă o „lucrare“ are ori nu are un conținut de vr'o valoare! —

Și după „modă“ mai noaună, mai ales cum pe aici o ved, — „scritorii“ bărbați — mai scriu și sub nume muieresci și femeile sub nume bărbătesci, — și lucrările lor se publică, — așa: ce are a face „haina“ în care scrii? — și ce are a face dacă eu, mi-am ales ca iscălitură litera „S“, — care după „esteticul“ Hogarth, înseamnă: „Linia frumseții“?

Sciu că: unuia 'i place „popa“ altuia „preoteasa“, — și dacă cine-va mai preferă berea și alunile prăjite și „cocoane“ nepieptenate le preferă frumseții, li se închină lor, — eu stric? Fiecare după priceperea sa; „Gusturile“ nu se discută. După astfel de „închinători“, firesce, că eu n'am la ce „vărsa lacrimi“.

A, — alt-ceva e, când un politician bătrân, pretins: om cu „grentate“ între semenii sei — tocmai în de-ale „politice“, (nu mai, de loc, tiner), — îți zice: „eu“, (el adevărat —), „eu“ nu mă pricep la „drepturi de ale popoarelor“ — („Völkerkunde“) — ei: numai la frumsețe mă pricep“.

E cu totul alt-ceva asta; nu 'i așa?

Mi-a venit, eri, o veste rea.

Nu pot să o numesc bună!

Tot un prietin — la unele și altele ce i-le-am scris și lui — îmi scrie eri:

„Bine ai face să nu te mai alterezi! căci: Românii tot nu fac nimic“.

Românii nu fac nimic?!

Dacă, în anumite părți — tinuturi — (provincii) Românii „au decretat pasivitatea politică“ — urmează de aici, ca ei și în toate celelalte chestiuni, direct vitale pentru un popor, să persiste în „pasivitate“? — pasivitate până la totală descompunere? — „Käsebleiche Langeweile“ — care ucide sufletele în oameni! — Și Langeviala nu toți oamenii o fac? — Oameni de aceea, cărora le e prea mult să se miște dela un loc la altul. Și când și unde s'a mai făcut ce s'a făcut, singur, de la sine, fără ca oamenii să: „pună umărul“? — De „sărăcie de gânduri“ suferă Românii?

Fără a suferi tocmai de „mâncărime de condeiu“, — și fără a'mi — fi pierdut (incă) mințile, am crezut, că nu strică să pun aceste întrebări.

*

Aici în München, a fost odată — nu sciu dacă mai e și acum — ? — și-o: „societate“, care — nu-mele îl avea românesc, — cum a trebuit să observ însă numita „societate“ — (pe lângă că în unele și altele 'și-a cam „dat în petice“) — „lăsa de dorit“ de la un timp, a început a deveni — numai românească nu. Din care cauză m'am și ținut departe de ea; deja de câți-va ani deja.

Înțeleg, să o fie botezat „Internațională“. Șciam ce e. Și atunci, (cu dreptul ce fiecare om îl are de a

esi din casă ori de a sta acas') — ori, nu mă duceam — ori mă mai și duceam pe acolo, — dar' așa — la o „societate“ sub firmă românească în realitate însă neromânească — la astfel de: „trageri pe sfoară“ — n'am găsit de necesar, ca să mai merg, să mai asist și eu.

Țin că: așa pre cum oamenii așa și „societățile“, au să fie, să represinte ceva, să aibă o culoare un caracter pronunțat. În prima linie (oameni cât și societăți) — chiar datori, datoare, sunt a fi de ce s'au născut; și pe urmă: pentru (și nu în contra!), ce au fost chemați și chemate a „representa“ — eventual: a lucra până la ultimele consecvențe. „Trageri pe sfoară“ — nu mă pot „überzeugen“) — convinge, despre o sinceritate de intențiuni.

De aceea: la „Societate“ numită — eu numai așa și atunci voi mai merge, dacă va veni — cine gândesc eu, ca să o „presideze“, la casuri solemne. Dacă și nu chiar în-tot-d'una — apoi totuș cel puțin odată pe an — ori măcar tot la doi ani o-dată!

Cine „gândesc eu“ — nu e fie cine.

Dar' pentru-că găsesc, că tocmai „în capul mesei a unei societăți românesce mai bine 'i-ar șede a — (la „cine gândesc eu“), — (și tot-odată s'ar mai putea atunci poate „aplană“ și unele „chestiuni încă pendinte“, —) în mod mai — „social“ — mai vesel, așa, cred că bine ar face, „cine gândesc eu“, dacă ar veni la așa o ocazie, între Români, la numita „societate“. Îi ofer brațul, („brațele“ dacă ar veni doane „cine gândesc eu“), — ca să le „introduc“, să le conduc la masă. Se găsesc și în München adunați, la studii, în fie-care an, și o sumă de Români, — și Români adevărați, — din diferite părți, studenți, studenți, tineri artiști și artiște, ar fi acești Români, încurajați, încântați, ar sci în jurul cui să se grupeze, dacă „cine gândesc eu“ fie acum, fie altă-dată, ar veni, câte-odată între ei; bine înțeles numai dacă ele, „cine gândesc eu“, vreau să vie. „Mussai“ — nu e; cu „desgust“, cu „sila“, dragostie nu se poate; dacă nu vreau să vie — lase-se. Și eu 'oiu „cânta“:

Frunză verde foaie lată,

Nu stă lumea din tr'o fată!

Nici din doauă,

Nici din noauă

Nu sciu altora cum le mai convine, eu un lucru îl sciu, că dacă ar fi ceva așa, la o „petrecere“, la o „masă“, — ceva — mai „la adevărat“ (ce și pe mine m'ar privi) de „discutat“, de arangiat, atunci: numai cu „modele“, numai cu „Zwischen-Personen“, numai cu „Stellvertreterinnen“ eu nu mă mai mulțimesc.

Pace.

De cât-va timp o societate italiană de „Operă“, de la „Teatro lirico“ din Milano, da reprezentațiuni aici în „Gärtnerplatz-Theater.“ Cântăreții, cântă și joacă bine cu multă căldură și devotament.

Pe nisce dame, germane — după a doaua reprezentație — eșind de la teatru, le-am auzit zicând: „Nein! Das Temperament nur bei diesen Leuten! einfach: ergreifend! hinreissend!“ și totuș, teatrul, la primele reprezentații a fost aproape gol.

Cu toate afirmările de prietenie — de „Întreită-Alianță“ să fie lipsa de simpatie față de „oaspeții“ lor (pentru că aceia 's: „Wälsche“ — Latinii — nu „Deutsche“), că Münchenezii nu merg la reprezentațiile lor — ? — m'am întrebat. Zilele din urmă, sau mai

redus prețurile locurilor, — astfel și public ceva mai mult merge la reprezentații.

Se pare dar că și prețurile prea urcate au fost cauza de publicul nu a venit la teatru.

Pân' la revedera, vă salută.

S.

Varietăți

Mulțămită publică. Părintele *Silviu Colojoară*, din incidentul hirotonirii ginerelui său Constantin Dobosan preot în Sculia, și Dl. *Ioan Popoviciu* preot în Cireșa, din incidentul hirotonirii sale, au donat fondului de ajutorare „*Ioan Popasu*” câte 10 cor. Esprimăm donatorilor mulțămirea noastră. Dr. *Iosif Olariu* președinte Dr. *George Dragomir* secretariu

— Dl. Dr. *Petru Mladin* medic cercual în Brebul a binevoit a dona fondului de ajutorare „*Ioan Popasu*” 18 cor. Sincerile noastre mulțămiri. Dr. *Iosif Olariu* președinte Dr. *Iuliu Dragomir* secretariu.

Mulțămită publică

Pentru numeroasele condolențe manifestate din tristul incident al trecerii prea timpurie din viață a scumpei mele soții *Maria Ghidiu născ. Popasu*, precum și pentru ultima onoare dată neuitatei defuncte prin participare la înmormântare, rog pe toți amicii și cunoscuții să binevoiască a primi și pe această cale adănc simțirile noastre mulțămite.

În numele întregii familii.

Andrieu Ghidiu

protopresbiter

Licitațiune minuendă

În urma incuviințării Ven. Consistoriu diecesan de dtdo 30 Aprilie a. c. Nr. 1608 se escrie licitațiune minuendă pentru acoperirea din nou a s. bisericii din **Cireșul-timiș** protopresbiteratul Lugojului. Prețul de esclamară este 1050 cor. 76 fil

Licitațiunea se va ținea în 29 Iunie st. v. a. c. la 11 oare a. m. în edificiul școalei din loc.

Reflectanții vor avea să depună înainte de licitațiune vadiul de 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Specificațiunea de spese și măsuri se poate vedea la oficiul parohial din loc.

Dat dela Comitetul parohial gr. or. rom. din **Cireșul-timiș**.

3—3 [24]

N. Jurca m. p.
președinte.

N. Sălbăgian m. p.
notariu.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Pe basa incuviințării venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 16 Maiu 1903 Nr. 1793 E. se escrie licitațiune minuendă pentru zidirea unei case parohiale în comuna **Vraniiu**.

Prețul de esclamară este 5281 cor. 64 fil.

Licitațiunea se va ținea în 15/28 Iunie 1903 la 2 oare p. m. în școala din loc. Licitanții vor avea a depune la începutul licitațiunei vadiul de 10% în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri se pot vedea totdeauna la președintele comitetului parohial.

Vraniiu, în 26 Maiu 1903.

2—2 [26]

Nicolae Balmez

președ. com. par.

Iosif Ciulin

not. com. par.

Pe basa incuviințării Ven. Consistoriu diecesan dtdo 31 Iulie 1902 Nr. 2770 B. se escrie licitațiune minuendă pentru pictarea bisericii, repararea templei sculptate, conotruirea de nou a ușilor și ferestrelor, repararea tinichelei și colorarea turnului, repararea zidurilor pe din lăuntru și afară și aurirea templei din comuna **Răcășdia**, protopresbiteratul Iamului, cu prețul de esclamară în general de 5752 coroane.

Licitațiunea se va ținea la 15/18 Iunie 1903, la 11 oare a. m. în localitatea școalei din loc.

Reflectanții vor avea să depună înainte de licitațiune vadiul de 10% în bani gata sau în hîrtii de valoare.

Fie-care licitant să producă în ziua de licitațiune câte o icoană de model. Încît se poate toți una și aceeaș „*Adormirea Precestei*”.

Răcășdia în 1 Iunie 1903, din ședința comitetului parohial gr. or. român.

1—1 [28]

Emilian Novacovici

inv. și preș. com. par.

Nicolae Mergea

not. com. par.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Pe baza incuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 6 Maiu 1903 Nr. 1266 E. prin aceasta se escrie licitațiune minuendă pentru repararea cvartirului preoțesc și încunjurarea bisericii cu zid din comuna **Zervești** protopresbiteratul Caransebeșului, cu prețul de esclamară de 745 cor. 29 fil.

Licitațiunea se va ținea în 6/19 Iulie 1903 după amezai la 2 oare în casa comunală din loc.

Reflectanții vor avea să depună nainte de licitațiune vadiul de 10% în bani gata sau hârtii de valoare. Specificațiunea de spese și măsuri precum și planul se pot vedea la presidiul comitetului parohial în orice zi.

1—3 [30]

Zervești, în 1 Iunie 1903 st. v.

Comitetul parohial.

Concurse

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan de dtdo 26 Iunie 1902 Nr. 2317 B., se escrie concurs pentru ocuparea postului de preot în parohia de clasa a III-a din **Sălbăgel**, protopresbiteratul Logojului cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele :

1. O sesiune parohială constatătoare din 30 jugere de pământ parte arătoriu parte finaț.
2. Un juger de pământ intravilan (plaț parohial) cu casă.

3. Birul parohial 15 oche (jumătate grâu și jumătate cucuruz) dela 105 numere.

4. Stola usitată.

Afară de acestea alte venite usuate.

Concurenții sunt poftiți a-și înainta recursele adresate comitetului parohial din Sălbăgel, Prea On. oficiu protopresbiteral gr. or. rom. din Logoj, -- totodată a-se prezenta la biserică în vre-o duminică sau serbătoare spre a-și arăta desteritatea în cântare, tipic și oratorie însă numai pe lângă previa încunoscintare a Prea Onoratului Domn protopresbiter și nici decum în ziua alegerii.

Sălbăgel, din ședința comitetului parohial ținută la 4 Mai 1903. 3—3 [25]

Nicolau Groza

preș. com. par.

Aureliu Adam

not. com. par.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Pe baza ordinațiunei Ven. Consistoriu diecesan din 11 Noemvre 1902 Nr. 2068 B. se escrie concurs pentru întregirea postului de preot la parohia de clasa III din **Solcița**, protopresbiteratul Vêrșetului en termin de 30 de zile.

Dotățiunea:

1. Una sesiune parohială constătătoare din 32 jugere de pământ.

2. Cortel liber în casa parohială și anume 3 chilii, 2 pivniți, grajd, șură, șopron și cămară de bucate.

3. Stola și adevă de la cununie 4 cor., dela înmormântarea oamenilor mari 4 cor., iară la prunci 2 cor. 40 fl.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și trimite Recursele instruate conform Statutului organic și regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, Prea On. Oficiu protopresbiteral al Vêrșetului în Buziaș.

Dela recurenți se cere să se presinte în vr'o Duminică ori serbătoare în s. Biserică pentru a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie dară nici decum în ziua de alegere.

Solcița, din ședința comitetului parohial ținută la 4 Mai 1903. 2—3 (28)

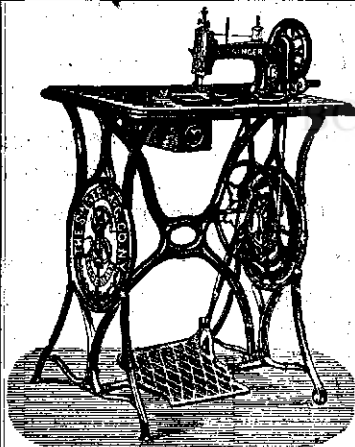
Mihaiu Țeranu

preș. com. par.

Filimon Popoviciu

not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Ioan Pepa* administratorul protopresbiteral.

Grand Prix. Paris 1900.

Mașine de cusut Singer originale pentru usul familiei și industriei.

1. Mașinele de cusut Singer sunt de model în construcție și confecționare.
2. Mașinele de cusut Singer sunt indispensabile la casă și la industrie.
3. Mașinele de cusut Singer sunt cele mai răspândite fabricate în folosință.
4. Mașinele de cusut Singer sunt neintrecute în prestațiuni și durată.
5. Mașinele de cusut Singer sunt escelente pentru broderia cea mai modernă.

Curs gratuit în brodat, în toate lucrurile de casă și în brodatul artistic.

~~~~~ Deposit în mătăsuri de brodat, asortiment mare în toate colorile. ~~~~~

Motori electrici pentru singuraticice mașine în usul casei.

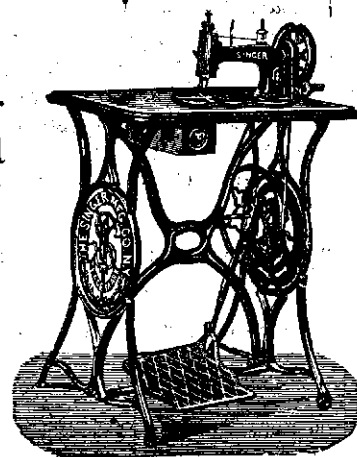
Singer Co.

mașini de cusut soc. p.
a. — Timișoara, Strada
Hunyadi Nr. 10.

(Mai înainte: G. Neidlinger). 1—6 [29]

Curs gratuit de brodat de present în GARANSEBEȘ
Otelul Lichtneckert, întrarea din stradă.

Inceputul cursului la 10/23 Iunie a. c.

Grand Prix. Paris 1900.